

Vergaderjaar 2013–2014

33 763

Toekomst van de krijgsmacht

Nr. 51

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 juni 2014

Met de A-brief van 2 november 2012 (Kamerstuk 32 733, nr. 85) is de Kamer geïnformeerd over de behoeftestellingsfase van het project Langer Doorvliegen F-16 – Instandhouding. Het project, dat werd aangekondigd in de beleidsbrief *Defensie na de kredietcrisis* van 8 april 2011 (Kamerstuk 32 733, nr. 1), was een direct uitvloeisel van het besluit dat de opvolger van de F-16 niet eerder dan 2019 zal instromen bij Defensie. Zoals vermeld in de A-brief, beoogt het project de technische instandhouding van de F-16 tot 2026 te garanderen. Om dat te bereiken, worden maatregelen worden genomen op het gebied van:

- Motoren;
- Romp en vleugels;
- Overige behoeften, te onderscheiden in systemen en gronduitrusting.

Met de nota *In het belang van Nederland* (Kamerstuk 33 763, nr. 1 van 17 september 2013) heeft het kabinet besloten dat de F-35 vanaf 2019 de F-16 zal gaan vervangen. De invoering van de F-35 en de uitfasering van de F-16 zijn voorzien in de periode tussen 2019 en 2024. In de nota is tevens gemeld dat het aantal operationele F-16's met zeven wordt verminderd tot 61.

In de defensiebegroting 2014 (Kamerstuk 33 750-X, nr. 1 van 17 september 2013) is toegelicht dat met de 61 resterende operationele toestellen jaarlijks minder vliegtuigen per toestel worden gemaakt. Dit leidt tot minder slijtage aan motoren en minder scheurvorming in de vleugels. Op deze wijze worden kostbare reparaties zoveel mogelijk voorkomen en wordt voor het langer doorvliegen van de F-16 € 123 miljoen minder uitgegeven. U bent daarover onder andere geïnformeerd in de Ontwerpwerpbegroting 2014 (Kamerstuk 33 750 X, nrs. 1 en 2 van 17 september 2013). Een groot deel van deze besparing wordt behaald door de aanpassing van de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte van het project Langer Doorvliegen F-16 – Instandhouding. In de bijlage van deze brief geef ik weer welke elementen uit de oorspronkelijke behoeftestelling zijn gewijzigd.

Als gevolg van deze aanpassing is het projectbudget verlaagd tot ruim beneden de grens van € 100 miljoen. Daarom ben ik voornemens de directeur van de Defensie Materieel Organisatie te mandateren om dit project uit te voeren.

Over de voortgang van dit project zal ik u – conform het verzoek in de uitgangspuntennotitie van 4 april jl. blijven informeren in de halfjaarlijkse voortgangsrapportages over het groot project Vervanging F-16. Verder wordt u geïnformeerd via de begroting, het jaarverslag en het jaarlijkse Materieelprojectenoverzicht.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

In de oorspronkelijke behoefte, zoals gemeld in A-brief, werd een onderscheid gemaakt in enkele hoofdgroepen die hieronder zijn opgenomen. Per hoofdgroep wordt beschreven hoe de oorspronkelijke behoefte luidt en welke aanpassingen zijn gedaan als gevolg van de uitgevoerde herijking.

Motoren. Als gevolg van het langer doorvliegen worden meer draaiuren per motor gemaakt dan oorspronkelijk voorzien. Hierdoor wordt de maximale levensduur van een aantal componenten van de motoren overschreden. Verder hebben de motoren in de periode 2018–2020 groot onderhoud nodig. In het afstotingsschema van de F-16 dat enkele jaren geleden nog werd gehanteerd, kon dit arbeidsintensieve en kostbare onderhoud worden voorkomen. Nu de F-16 drie jaar langer moet doorvliegen, moet dit groot onderhoud alsnog worden uitgevoerd. Enkele belangrijke onderdelen van de motor moeten daarbij worden vervangen en andere moeten worden gemodificeerd. Deze hoofdgroep bestaat uit de volgende deelbehoeften:

- Groot onderhoud van belangrijke delen van de motor;
- Aanschaf extra reservedelen;
- Vervanging modules of delen daarvan;
- Modificaties van enkele onderdelen van de motor.

Aanpassingen:

Het groot onderhoud zal nog steeds worden uitgevoerd, alleen aan minder motoren. Door het verminderen van het aantal vliegtuigen en het geleidelijk verminderen van het aantal operationeel bruikbare reservemotoren, neemt het aantal motoren dat dit groot onderhoud moet ondergaan af.

Romp en vleugels. Het langere gebruik van de F-16 leidt tot meer scheurvorming en corrosie in de romp en de vleugels. De scheurvorming treedt voornamelijk op in en rondom de aanhechtingspunten van de vleugels. Reparatie van scheurvorming op deze plaatsen is slechts beperkt mogelijk waardoor in een aantal gevallen de vervanging van de vleugel noodzakelijk is. Corrosie treedt op in de gehele romp en in de vleugels. Voor de bestrijding van corrosie is, naast een verlenging van het reguliere preventieve anti-corrosieprogramma, extra correctief onderhoud nodig. Daarnaast moet vanwege corrosievorming bij alle toestellen in de inlaat van de motor de radarabsorberende *coating* worden vernieuwd. Deze hoofdgroep bestaat uit de volgende deelbehoeften:

- Vervanging van een aantal vleugels;
- Anti-corrosiemaatregelen (preventief en correctief).

Aanpassingen:

De scheurvorming en scheurgroei in de vleugels van de F-16 zal onverminderd doorgaan. Nader onderzoek door het NLR heeft uitgewezen dat door het gereduceerde aantal vliegtuigen per vliegtuig de scheurvorming pas na de operationele levensduur dusdanige vormen zal aannemen, dat vleugelvervanging noodzakelijk wordt. Hierdoor is het vervangen van de vleugels niet meer aan de orde. De anti-corrosiemaatregelen blijven onveranderd.

Overige behoeften: Systemen. De groep Systemen betreft voornamelijk de revisie dan wel vervanging van de hieronder genoemde systemen of onderdelen daarvan, vanwege slijtage of overschrijding van de vastgestelde levensduur. Een bijkomende factor is de slechte verkrijgbaarheid van reservedelen. Deze groep bestaat uit de volgende deelbehoeften:

- Elektrische en mechanische systemen zoals de kanonlopen, het airconditioningsysteem en de generatoren;
- VHF-radio;
- Neuskoepel voor de radar en radarantennes;
- Meet- en testapparatuur.

Aanpassingen:

Doordat het aantal vlieguren per toestel in de komende jaren is gereduceerd, zal slijtage of overschrijding van de levensduur minder vaak optreden. Hierdoor neemt de benodigde hoeveelheid elektrische en mechanische systemen, neuskoepels en meet- en testapparatuur af. Ook is besloten om na defecten te repareren of te vervangen, in plaats van het preventief vervangen van componenten tijdens gepland onderhoud. De vervanging van de VHF-radio gaat wel door.

Overige behoeften: Gronduitrusting. De groep Gronduitrusting betreft apparatuur en gereedschap voor de gereedstelling en het onderhoud van de F-16. Hiertoe behoren onder andere hydraulische testapparatuur, bomladers, stikstofvulinstallaties en speciaal gereedschap. Het grootste deel van deze apparatuur is inmiddels meer dan 25 jaar oud en ook hierbij treden defecten op als gevolg van overschrijding van de levensduur, slijtage, corrosie en de slechte verkrijgbaarheid van reservedelen. Aanvankelijk had Defensie het voornemen gedurende de resterende gebruiksduur van de F-16 te volstaan met de verouderende uitrusting. Nu langer doorvliegen onvermijdelijk is, moet een deel van deze uitrusting alsnog worden gereviseerd of vervangen. Deze groep bestaat uit de volgende deelbehoeften:

- Revisie deel hydraulische testapparatuur;
- Vervanging deel bomladers;
- Vervanging patroonladers;
- Vervanging stikstofvulinstallaties;
- Vervanging deel gereedschap.

Aanpassingen:

De aantallen gronduitrustingsstukken en gereedschap die worden vervangen of gereviseerd, zijn verminderd.